

Fraude beheersen? Helaas soms even niet

Accountants doen er goed aan om de recente oorzakenanalyse fraude van de NBA te lezen, meent Peter Schimmel. De focus moet komen te liggen op het besef dat het risico op fraude altijd hoog is.

Peter Schimmel

Ik heb de '[Verkennde oorzakenanalyse fraude](#)' van de NBA (juni 2022) gelezen. Ik lees een prima analyse en zou alle aanbevelingen nog eergisteren ingevoerd willen zien. Maar ik vrees dat ook dan de ambities te hoog zijn en wellicht niet geheel reëel zullen blijken. Daarentegen, wil je succes hebben, dan kan je de ambities maar beter hoog stellen. Ik beperk mij daarom tot mijn ervaring met het controleberoep en een aanvullende visie als het over de fraudeaanpak gaat.

In 1985 maakte ik mee dat een externe accountant mij vertelde zonder enige werkzaamheid een goedkeurende verklaring te hebben gegeven. "Risk based auditing", noemde hij dat. In 1997 vertelde een partner mij dat de door hem niet ontdekte miljoenenfraude geen issue was, omdat het geld het vermogen toch al had verlaten en het missende deel terecht als kosten was verantwoord. Niets veranderen aan die jaarrekening. In 2000 stelde de externe accountant dat hij de schuldhandeling niet in de controle had betrokken, omdat het zowel debet als credit om 1,5 miljard euro ging, dus per saldo om nihil. Jammer dat 50 miljoen euro op het punt stond niet inbaar te blijken. Geen van deze accountants vond het raar wat zij zeiden. Ik verwacht dat zij dat nu wel raar vinden. Helaas is dat nog niet de vooruitgang die we nodig hebben.

Ik ervaar dat accountants het in ogenschouw nemen van fraude in het algemeen zien als "oh ja, dat moeten we ook nog doen". Ik denk dat dit komt doordat de risicoanalyse ervan uitgaat dat het risico er pas is, als je het kunt bedenken. Nee, het risico is er altijd, in hoge mate; bij corruptie nog vele malen meer dan bij fraude, maar het komt niet zo vaak expliciet tot uiting. Bovendien wordt het positieve effect van de als solide beschouwde AO/IB-maatregelen vaak in hoge mate overschat. Je moet daarom een andere instelling kweken. Een beetje zoals met autorijden, daar gaat iedereen er van uit dat een aanrijding altijd kan gebeuren. Daarom is iedereen bijna altijd alert, maar helaas soms even niet.

In de huidige opleiding en de dagelijkse praktijk van controle herken ik de focus op het voorkomen van 'helaas soms even niet'. Dat is volgens mij één van de belangrijkste oorzaken van waar wij nu staan. De focus moet komen te liggen op het besef dat het risico altijd hoog is. Het is een integraal onderdeel in het denken en doen ten tijde van alle controlehandelingen. Een frauderisicoanalyse start dan dus, op alle aspecten, op honderd procent kans van tot uiting komen. En dat percentage kan pas omlaag, als er voldoende geverifieerde redenen zijn dat het minder is. Hoe krijg je het besef tussen de oren dat als iets goed lijkt te zitten (ik herken geen risico), dit niet automatisch betekent dat het goed zit (op zich een kerntaak van de accountant) en dat dit een oorzaak kan vinden in fraude? Kortom: hoe kom je van vermeend professioneel-kritisch naar professioneel-wantrouwend, zoals het genoemde rapport impliciet beoogt?

Ik ben er niet zo bevreesd voor dat de accountant controlevaardigheden mist, of niet weet wat zijn verplichtingen zijn als het om fraude gaat. Ik ben wel bang dat hij het allemaal niet zo gelooft als het om zijn eigen cliënten gaat en te veel vertrouwt op anderen in de keten. Tot het een keer misgaat. Maar ja, dat noemen we dan een 'incident', een uitzondering op de regel en dat los je dan op. De vraag is hoe je geloof doet ontstaan dat het risico echt is en altijd aanwezig en dat je dat niet eenmalig oplost. Dat is niet iets dat je van de ene dag op de andere binnen het accountantsberoep verandert, hoewel ik daarvoor wel mijn best blijf doen.

Het zou mooi zijn als alle accountants nou eens beginnen het genoemde rapport echt te lezen. De ambities spatten van het document af. En hoewel ik die ambities wellicht wat te groot vind, kan ik dat van de aangeboden analyse en oplossingsrichting niet zeggen. Mooi werk!

Deel dit artikel

Peter Schimmel RA CFE is forensisch accountant.

GERELATEERD

DISCUSSIE | [Opinie](#) | 30 januari 2023

Tien redenen waarom de accountant niet succesvol is als poortwachter fraude

[Een accountant als poortwachter is als het om fraude gaat kansloos, volgens Peter Schimmel. Hij geeft daarvoor tien redenen. →](#)

NIEUWS | 26 januari 2023

'Accountant geen hoogvlieger bij ontdekken van fraude'

[Hoewel accountants nuttig werk doen, is de controlerend accountant nooit een hoogvlieger geweest als het gaat om het ontdekken van fraude. Dat stelt hoogleraar Marcel... →](#)

NIEUWS | 21 december 2022

NBA evalueert toepassing Standaard 700 over fraude

[Het is belangrijk meer zichtbaar te maken wat accountants aan continuïteit en fraude doen, zodat stakeholders zich daarover een oordeel kunnen vormen. Maar verplicht... →](#)

NIEUWS | 20 december 2022

NBA: Bestrijden van fraude is gezamenlijke verantwoordelijkheid

[Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. Het bestuur, de directie of de dga... →](#)

NIEUWS | 13 december 2022

NBA doet voorstellen voor aanpassing nieuwe accountantswet

[De NBA heeft met een brief aan minister Kaag van Financiën gereageerd op het huidige voorstel voor de nieuwe Wet toekomst accountancysector. De beroepsorganisatie... →](#)
